

Socialförvaltningen
Stockholms stad

Socialnämnden i Stockholm
Socialförvaltningen
Box 44
123 21 Farsta

2018-03-14
1.6.1-426/2017
Registraturet

Ärendet

Tillsyn av hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga vid Älvsjö Boende i Stockholm.

Beslut

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) avslutar ärendet.

Skälen för beslutet

IVO:s tillsyn har huvudsakligen visat följande:

- Bemanningen är tillräcklig för att ge förutsättningar för att tillgodose de behov av vård som de placerade personerna har och som säkerställer en trygg och säker vård.
- IVO bedömer att föreståndaren har den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.
- Personalens sammantagna utbildningar och erfarenhet är tillräcklig för att möta de behov av vård som målgruppen har och säkerställa en trygg och säker vård.
- Verksamheten genomför och dokumenterar lämplighetsbedömningar vid inskrivning men de behöver utveckla den skriftliga dokumentationen kring matchning utifrån verksamhetens arbetssätt, personalens kompetens och förutsättningar.
- Verksamheten genomför förbättringsåtgärder utifrån vad som framkommit i klagomål, synpunkter och rapporter.
- Verksamheten arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för de inskrivna. IVO bedömer att verksamheten särskilt behöver beakta möjligheten till eget rum för de ungdomar som har behov av det.

Övergripande fokus för tillsynen har varit att genom samtal med personal samt barn och unga få kännedom om hur verksamheten

fungerar i de delar som har betydelse för att barn och unga ska få en trygg och säker vård. Tillsynen har mot denna bakgrund inriktats på bemanningen, personalens kompetens, lämplighetsbedömningar, förbättringsåtgärder och arbete med säkerhet och trygghet.

Bemanning

Bemanningen är tillräcklig för att ge förutsättningar för att tillgodose de behov av vård som de placerade personerna har och som säkerställer en trygg och säker vård.

Av intervjun och inskickad lista framgår att boendet, som har 50 platser, har fem personal i tjänst dag och kvällstid. På natten arbetar normalt två personal som är vakna. Vid inspektionstillfället arbetar ytterligare en nattpersonal då det för närvarande är många ungdomar som mår psykiskt dåligt av att befinna sig i asylprocess. Under nattid har personalen också tillgång till ett mobilt team de vid behov kan ringa till för förstärkning.

Av 6 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2016:55) hem för vård eller boende framgår att det vid ett hem för vård eller boende ska finnas bemanning som ger förutsättningar för att tillgodose det behov av vård som de placerade personerna har och som säkerställer en trygg och säker vård.

Av 6 kap. 2 § HSLF-FS 2016:55 framgår att hem för vård eller boende ska vara bemannat dygnet runt om hemmet tar emot barn. Hemmet behöver dock inte vara bemannat under de tider på dygnet då de placerade personerna inte vistas där. Under dessa tider ska det finnas personal tillgänglig som kan infinna sig i hemmet utan oskäligt dröjsmål.

Föreståndarens kompetens

IVO bedömer att föreståndaren har den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten.

Verksamheten har en biträdande enhetschef som fungerar som föreståndare. Denne är socionom med grundläggande psykoterapiutbildning och har tidigare yrkeserfarenhet som behandlingsassistent.

Av 5 kap. 1 § HSLF-FS 2016:55 framgår att föreståndaren vid ett hem för vård eller boende ska ha den sammantagna kompetens som behövs för att kunna leda, utveckla och följa upp verksamheten. Föreståndaren ska ha en högskoleutbildning vars innehåll är relevant för den verksamhet som bedrivs vid hemmet, erfarenhet av liknande verksamhet och personlig lämplighet. Högskoleutbildningen bör

omfatta minst 180 högskolepoäng och kan ha inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap. Vidare bör föreståndaren ha kunskap om den målgrupp som hemmet är avsett för och målgruppens vårdbehov, kunskap om de arbetssätt och metoder som är relevanta för målgruppen, kunskap om regelverket inom socialtjänstens område som gäller den målgrupp som verksamheten är avsedd för, och kunskap om och förmåga att tillämpa det regelverk som rör verksamhet i form av hem för vård eller boende.

Personalens kompetens

IVO bedömer att personalens sammantagna utbildningar och erfarenhet är tillräcklig för att möta de behov av vård som målgruppen har och säkerställa en trygg och säker vård.

Majoriteten av personalen har eftergymnasial utbildning. De flesta är socionomer eller beteendevetare. De flesta av personalen har också tidigare erfarenhet av liknande arbete. Personalen har handledning en gång i månaden. Under året har personalen fått kompetensutveckling genom utbildning i dokumentation och sekretess, psykisk ohälsa och utbildning i att bemöta suicidrisk. Personalen har också fått en särskild utbildning, "Våga vara viktig", som vänder sig till personal som arbetar med omsorg om ungdomar med svåra upplevelser.

I samtal med två ungdomar berättar de att personalen är behjälpliga och snälla mot ungdomarna. Det finns läxhjälp att få två gånger i veckan.

Av 3 kap. 3 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet.

Av 5 kap. 2 § HSLF-FS 2016:55 framgår att personalen i ett hem för vård eller boende ska ha den utbildning, erfarenhet och personliga lämplighet som behövs för att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Personal som ger behandling enligt en viss metod ska även ha en relevant utbildning för den. Personalens sammantagna kompetens vad gäller utbildning och erfarenhet ska ge förutsättningar för att möta de behov av vård som målgruppen har och säkerställa en trygg och säker vård. Personalen bör ha minst en 2-årig eftergymnasial utbildning. Flertalet bör ha en utbildning med inriktning mot socialt arbete, socialpedagogik eller beteendevetenskap.

Av 5 kap. 3 § HSLF-FS 2016:55 framgår att den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska se till att

personalen får den introduktion, handledning och kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter.

Lämplighetsbedömning

IVO bedömer att verksamheten genomför och dokumenterar lämplighetsbedömningar vid inskrivningar men att de behöver utveckla den skriftliga bedömningen kring matchning utifrån verksamhetens arbetssätt, personalens kompetens och förutsättningar.

Av intervjun och inskickat underlag framgår att det är gruppleadare som tar emot första förfrågan om placering från socialtjänsten. Därefter tar föreståndare kontakt med socialsekreterare och samlar in ytterligare information om ungdomen. Verksamheten har ett formulär för dokumentation av information och matchningsbedömning.

Föreståndare fattar beslut om inskrivning. När ungdomen flyttar in på boendet hålls ett inskrivningsmöte där ungdomen får information om hur det fungerar att bo på boendet, vilka regler som gäller etc. Ofta vet socialtjänsten ganska lite om de ungdomar som ska placeras på boendet varför verksamheten har möjlighet att förändra och anpassa insatserna kring den enskilde utifrån dennes behov.

Av 3 kap. 11 § socialtjänstförordningen (2001:937), SoF, framgår att det är föreståndaren som ska besluta om in- och utskrivning i ett HVB. Vid inskrivning ska det särskilt kontrolleras att hemmet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt. Har huvudmannen bestämt en annan ordning för inskrivningen ska denne meddela IVO vad som gäller.

Av 3 kap. 3 § HSLF-FS 2016:55 framgår att vid lämplighetsbedömningen ska det särskilt beaktas hur personens behov av vård kan tillgodoses med hänsyn tagen till de arbetssätt och metoder som hemmet använder och personalens kompetens. Det ska även göras en bedömning av om vården kan ges under trygga och säkra former. Vidare ska det beaktas om placeringen kan innebära negativ påverkan mellan de placerade personerna. Det bör beaktas om skillnader i problembild, ålder och mognad samt kön mellan de placerade personerna kan komma att påverka placeringen negativt.

Av 3 kap. 4 § HSLF-FS 2016:55 framgår att om ett hem för vård eller boende bedöms lämpligt för den person som ansökan om inskrivning gäller ska bedömningen dokumenteras.

Förbättringsåtgärder med anledning av inkomna rapporter, synpunkter och klagomål.

IVO bedömer att verksamheten genomför förbättringar med anledning av inkomna rapporter, synpunkter och klagomål.

Verksamheten har rutiner för lex Sarah. Det är inte så vanligt med lex Sarah anmälningar i verksamheten. Senaste inträffade för ganska länge sedan då det var en ungdom som inte åt mat utan att personalen uppmärksammande detta i tid. Verksamheten har ett rapporteringssystem för dokumentation och hantering av incidenter.

Många ungdomar mår psykiskt dåligt och kan behöva insatser av barnpsykiatri. Det är inte alltid samarbetet fungerar mellan boendet och barnpsykiatri. Boendet har en gemensam klagomålshantering med psykiatri i de fall någon part upplever att samarbetet inte fungerar. Frågan lyfts då till chefsnivå inom respektive organisation.

Ungdomarna har möjlighet att lämna klagomål till personalen eller anonymt i en "synpunktslåda". Den vanligaste synpunkten handlar om maten. Boendet köper in mat som ungdomarna sedan får hämta i ett matförråd. Personal är med och delar ut maten. Synpunkter kan t.ex. handla om att en viss vara är slut. Ungdomarna får återkoppling beroende på det sätt som är lämpligt i det enskilda fallet. Ungdomen kan t.ex. få återkoppling direkt av personal eller på gemensamt husmöte.

I samtal med två ungdomar framgick det att de är nöjda med boendet och får den hjälp de behöver. De känner sig trygga på boendet. Som exempel på synpunkter de haft nämner de att nätverket var långsamt men att det nu har blivit bättre.

Av 5 kap. 3 § Socialstyrelsens föreskrift och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9) framgår bland annat att den som bedriver socialtjänst ska ta emot och utreda klagomål och synpunkter på verksamhetens kvalitet från t.ex. vård- och omsorgstagare och deras närstående, personal, vårdgivare, myndigheter och de som bedriver socialtjänst.

Av 5 kap. 5 § SOSFS 2011:9 framgår att det i 14 kap. 6 § SoL finns bestämmelser om skyldigheten att utan dröjsmål dokumentera, utreda och avhjälpa ett missförhållande eller en påtaglig risk för ett missförhållande.

Av 5 kap. 6-8 §§ SOSFS 2011:9 framgår bl.a. att inkomna rapporter (lex Sarah), klagomål och synpunkter ska sammanställas och analyseras för att den som bedriver socialtjänst ska kunna se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet. Vidare ska verksamheten på grundval av dessa analyser vidta de åtgärder som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet. Om det är behövligt ska verksamheten förbättra sina processer och rutiner.

Arbete med att skapa trygghet och säkerhet.

IVO bedömer att verksamheten arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för de placerade. IVO bedömer att verksamheten behöver beakta möjligheten för eget rum för de ungdomar som har behov av det i den fortsatta planeringen. Enligt föreståndare finns möjlighet för ungdomar att bo själv om de har behov av detta. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter HSLF-FS 2016:55 ska HVB-hemmets lokaler vara utformade med hänsyn tagen till den personliga integriteten. De personer som är placerade på HVB-hemmet bör ha eget rum. Om personer ska dela rum bör bedömning göras av om det är lämpligt.

Då Älvsjö boende är ett stort HVB med femtio platser genomförs nu en förändring i verksamheten för att öka tryggheten och säkerheten. Boendet delas in i två avdelningar med egna personalgrupper. Syftet är att skapa mindre ungdomsgrupper med samma personal som kan lära känna ungdomarna bättre. Personalen kommer att ha gemensamma veckokonferenser och överlämningar. Många ungdomar på boendet mår psykiskt dåligt och personalen behöver känna dem väl. De flesta ungdomar delar lägenhet på boendet. Verksamheten är därför noga med att matcha vilka ungdomar som bor tillsammans. Det är nolltolerans för alkohol och droger på boendet vilket ungdomarna informeras om vid inskrivning. Vid misstanke om att en ungdom använder droger tas kontakt med Maria Ungdom. Om en ungdom använder droger eller alkohol innebär det inte automatiskt utskrivning men verksamheten har tydliga kriterier för när en ungdom skrivs ut. Alla ungdomar får ett "basutbud" av stöd från sin kontaktperson. För ungdomar med extra behov av stöd görs en individuell planering för den enskilde ungdomen så att denne får mer stöd. Vid behov i ungdomsgruppen kan föreståndaren ta in extra bemanning. Verksamheten försöker uppmuntra ungdomarna att ha kontakter även utanför boendet t.ex. med skolkurator.

Av 3 kap. 3 § SoL framgår att insatser inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet.

Av 4 kap. 4 § SOSFS 2011:9 framgår att den som bedriver socialtjänst för varje aktivitet ska utarbeta och fastställa de rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Rutinerna ska dels beskriva ett bestämt tillvägagångssätt för hur en aktivitet ska utföras, dels ange hur ansvaret för utförandet är fördelat i verksamheten.

Av 2 kap. 3 § HSLF-FS 2016:55 framgår att den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska fastställa rutiner för hur personalen ska förebygga och uppmärksamma samt även agera vid kränkningar, övergrepp, hot, våld och självskadebeteenden. Vidare framgår att den som bedriver verksamhet i form av hem för vård eller boende ska fastställa rutiner för hur en drogfri miljö ska upprätthållas.

Underlag

IVO genomförde den 31 oktober 2017 en föranmäld inspektion av Älvsjö boende. Vid inspektionen intervjuades biträdande enhetschef samt gruppledare. Inspektörerna samtalade med två ungdomar. IVO samtalade också med en behandlingsassistent. Före inspektionen inhämtades uppgifter om bemanning och personalens kompetens samt underlag för de tre senaste placeringarna.

Personalen har faktakontrollerat protokollet från inspektionen. Efter inspektionsbesöket har ungdomssamtalen återkopplats till föreståndaren.

Övrigt

Under året förändrades boendets målgrupp från ungdomar med permanent uppehållstillstånd till att endast ta emot ungdomar i asylprocess. Det har inneburit en förändring så till vida att socialtjänsten har mindre kännedom om ungdomarna när de placerats. Många ungdomar mår psykiskt dåligt av att befinna sig i asylprocess och inte veta om de får stanna i Sverige eller inte.

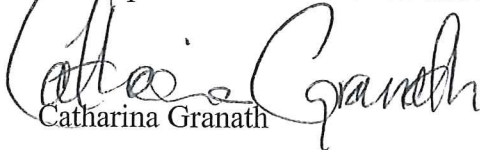
Ytterligare information

IVO ska enligt 3 kap. 19 § SoF inspektera HVB för barn och unga minst en gång per år. Inspektionerna kan vara föranmälda eller oanmälda. Den som inspekterar verksamheten ska samtala med de barn och unga som samtycker till det.

Stockholms stad är huvudman för Älvsjö boende som är ett HVB för ensamkommande ungdomar i åldern 16 till och med 18 år. Vid inspektionen var 2 flickor och 47 pojkar inskrivna.

Beslut i detta ärende har fattats av inspektör Catharina Granath. Vid den slutliga inspektionen har inspektör Didara Muradova deltagit. Utredare Daniel Allinger har varit föredragande.

För Inspektionen för vård och omsorg

Catharina Granath

Daniel Allinger

Kopia till: Verksamheten och kommunen